

Suomen Pankki

Suomen Pankin ennusteita

kevät 1988

Kansantalouden osasto

S U H D A N N E - E N N U S T E
V U O S I K S I 1 9 8 8 - 1 9 9 0

19.2.1988

- 1 TALOUDELLISEN KEHITYKSEN PÄÄPIIRTEET
- 2 KANSAINVÄLINEN TALOUS
- 3 KANSANTALouden TASAPAINO
Kysyntä, tarjonta ja työllisyys
Kustannukset ja hinnat
Ulkoisen tasapaino
Rahoitustalous
- 4 ENNUSTEEN EPÄVARMUUKSISTA

Liite 1 Ennustekuviot
Liite 2 Ennustetaulukot

Ennuste perustuu 16.2.1988 mennessä saatuihin tietoihin.

Jakelu: Ennustejakelu

HELMIKUUN 1988 ENNUSTEPROJEKTI

Keskusryhmä: Lehtonen (pj), Kostiainen, Peura, Puumanen

Kansainvälinen talous: Kuosmanen, Pyyhtiä

Ulkomaankauppa: Forsman, Hukkinen (IK)

Hinnat ja kustannukset: Tyrväinen

Kotitaloussektori, työllisyys: Pulli

Julkinen talous: Pesola

Yrityssektori: Heinonen

Rahoitustilinpito: Pylkkönen, Halonen

Maksutase, Suomen Pankki: T. Hämäläinen

Pankit: Starck

BOF-mallin käyttö: Lehtinen, Rasi (TU)

KT-mallin käyttö: Lahti, Virén (TU)

Kuviot, taulukot: Halme, Kemppi, Koivunmaa, Majava,

Siiskonen, Yrjölä

Tekstinkäsittely: Naskali, Raekoski

1 TALOUDELLISEN KEHITYKSEN PÄÄPIIRTEET

Kansainvälisen talouden kasvu hidastuu vuonna 1988. Teollisuusmaiden vaihtosuhte ei parane enää merkittävästi ja pörssikriisin varallisuusvaihtukset rajoittavat kulutusta samalla, kun valuuttakurssien muuttamat suhteelliset hinnat vähentävät investointihalukkuutta. Lisäksi finanssi-politiikan kiristyminen Yhdysvalloissa heijastuu laajalti kansainväliseen talouteen. Kasvu pysyy hitaana myös ensi vuonna; lievää elpymistä on odotettavissa vasta ennustejakson lopulla.

Kokonaistuotannon kasvu - pl. maatalouden vaikutus - hidastuu Suomessakin noin 2 prosenttiin kuluvana vuonna ulkomaankaupasta tulevien kasvuimpulsien heikentymisen vuoksi. Kasvun arvioidaan jatkuvan likimain samana myös kahtena seuraavana vuonna. Näin ollen Suomen ja läntisten vientimarkkinoiden taloudellisen aktiviteetin ero ei ennustejaksolla enää suurene.

Työvoiman kysynnän aleneva suunta jatkuu lähivuosina. Tarjonnan kasvun pysähtyminen estää kuitenkin avoimen työttömyyden huomattavan nousun.

Inflaatiovauhti pysyy lähivuosina jokseenkin ennallaan verraten rauhallisen ulkomaankauppahintojen kehityksen ansiosta. Ansiotason nousu jatkunee 7 prosentin tuntumassa. Kun tuottavuuden nousu samanaikaisesti hidastuu, avoimen sektorin kilpailukyky alkaa heikentyä. Lisäksi dollarin laskun pysähtyminen ei anna enää suomalaisille yrityksille kilpailukykyetua Euroopan markkinoille, valuuttakurssit itse asiassa heikentävät hintakilpailukykyä kuluvana vuonna.

Vaihtotaseesta on tullut talouspolitiikan keskeisin ongelma. Päätymässä oleva, kotimaiseen kysyntään perustunut korkeasuhdanne on heikentänyt erityisesti ulkoista tasapainoa vaihtosuhteen paranemisesta huolimatta. Ennustevuosina vaihtotaseen rakenteellisesti alijäämäiset osat, varsinkin pääomakorvausten tase, syventävät edelleen alijäämää. Siten Suomen ulkomainen velkaantuminen kohoaa 1990-luvun alussa jo lähes 20 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Vuonna 1987 vastaava suhde oli 14.3 prosenttia.

Ennustelaskelmat on tehty olettaen, että luottamus vakaan markan linjaan säilyy. Ennusteessa on oletettu, että talouden tasapainon heikentyessä kotimaisten ja ulkomaisten korkojen ero kasvaa. Vuoden 1988 alun tasoon verrattuna korkoeron oletetaan suurenevan lähes prosenttiyksiköllä vuoteen 1990 mennessä. Ulkoisen maksuvalmiuden ei tällöin odoteta muodostuvan ongelmaksi. Finanssipolitiikan oletetaan jatkuvan tänä vuonna kokonaisvaikutukseltaan kysyntää lisäävänä ja muuttuvan ensi vuonna neutraaliksi.

Ulkoisen tasapainon jatkuva heikkeneminen on uhka koko kansantalouden tasapainoiselle kehitykselle. Varsinkin velanhoitomenot lisäävät alijäämää kysynnän kasvun hidastumisesta huolimatta. Kun kansainvälisen talouden kasvun huomattavaa nopeutumista ei ole näköpiirissä, viime vuosien kasvuvauhtiin pääseminen Suomessa on vaikeata ilman vielä suurempaa velkaantumista. Kun viennin kilpailukyky on toistaiseksi verraten hyvä, kotimaisen kysynnän ennustettua pienempi kasvu saattaisi toisaalta vapauttaa resursseja viennin lisäämiseen.

TAULUKKO 1 ERÄIDEN KESKEISTEN MUUTTUJIEN KEHITYS

	1986	1987	1988	1989	1990
VIENTI, määrän %-muutos	1.2	1.6	3.7	0.7	1.3
KOTIMAINEN KYSYNTÄ, määrän %-muutos	3.2	5.3	3.2	2.4	1.9
BKT, mh, määrän %-muutos	2.4	3.2	3.0	2.0	2.0
TYÖTTÖMYYSASTE, %	5.4	5.1	5.2	5.4	5.5
KULUTTAJAHINNAT, %-muutos	3.6	3.7	4.2	3.5	3.5
TEOLLISUUDEN SUHTEELLISET YKSIKKÖTYÖKUSTANNUKSET, %-muutos	0.9	-0.4	-3.5	-1.1	-0.7
VAIHTOTASE, % BKT:STA	-1.3	-2.4	-2.2	-2.9	-3.1
VAIHTOTASE VAIHDETTAVISSA, VALUUTOISSA, % BKT:STA	-2.9	-3.0	-3.0	-3.5	-3.3
ULKOMAINEN NETTOVELKA, % BKT:STA	12.9	14.3	15.5	17.5	19.6
VALTION NETTORAHOITUSTARVE, % BKT:STA	0.4	1.6	1.5	1.4	1.4
HELIBOR, 3 KK, %	-	10.0	9.2	9.6	10.0
PANKKIEN UUSIEN LUOTTOJEN KORKO, %	10.6	10.6	10.3	10.5	10.8
PANKKIEN ANTOLAINAUKSEN KESKIKORKO, %	11.7	11.0	10.6	10.7	11.0
12 VALUUTAN KORIKORKO, %	-	8.0	7.1	7.2	7.3

2 KANSAINVÄLINEN TALOUS

Viime vuoden jälkipuoliskon odotettua voimakkaampi talouskasvu teollisuusmaissa sekä toisaalta pörssiromahduksen aiheuttama epävarmuus antavat ristiriitaisen lähtökohdan lähiajan taloudellisen kehityksen arvioimiselle. Yhdysvaltojen kauppataaseen alijäämän supistuminen parin viime kuukauden aikana on vahvistanut dollarin kurssia sekä rauhoittanut valuutta- ja rahamarkkinoita.¹

Kokonaistuotanto kasvoi Yhdysvalloissa viime vuoden lopulla vielä suhteellisen voimakkaasti, mutta kotimaisen kysynnän kasvu sen sijaan pysähtyi. Pörssiromahduksen vaikutukset, jotka heijastuvat tuntuvimmin kulutuskysyntään, sekä kireänä jatkuva finanssipolitiikka, pitävät kotimaisen kysynnän kasvun heikkona myös jatkossa. Dollarin alentunut kurssi tukee Yhdysvaltain ulkomaankaupan tasapainottumista, mutta sen vaikutus kokonaistuotantoon jää kokonaisuudessaan suhteellisen vähäiseksi ulkomaankaupan pienen osuuden vuoksi. Kokonaistuotannon kasvun hidastuminen heikentää valtion tulojen kertymää ja aiheuttaa painetta liittovaltion budjettialijäämää kohtaan. Alijäämän supistuminen on ennustejaksolla enää vähäistä.

Muiden maiden mahdollisuudet korvata Yhdysvaltojen talouskasvun hidastuminen arvioidaan huonoiksi. Rahapolitiikkaa on Euroopan maissa lievästi kevennetty, mutta valmiuksia merkittävimpiin uusiin finanssipoliittisiin toimenpiteisiin ei juuri ole. Yhdysvaltojen talouskasvun hidastuminen heijastuu siten koko maailmantalouteen. Teollisuusmaissa kokonaistuotannon kasvun arvioidaan hidastuvan viime vuoden noin 3 prosentista 2 1/2 prosenttiin kuluvana vuonna ja edelleen vajaan 2 prosenttiin vuosina 1989 ja 1990.

Heikentyvät kysyntänäkymät pitävät inflaatiovauhdin suhteellisen alhaisena koko ennustejakson. Suurten maiden ulkoinen tasapaino alkaa hitaasti

¹Valuuttakurssin teknisenä oletuksena on pidetty helmikuun 15. päivänä vallinnutta kurssitasoa.

parantua tapahtuneiden valuuttakurssimuutosten ja Yhdysvaltojen kotimaisen kysynnän heikkenemisen seurauksena.

TAULUKKO 2 KANSAINVÄLISEN TALOUDEN KEHITYS

	1986	1987	1988	1989	1990
RAAKAÖLJYN HINTA, USD/b	14.5	18.4	16.8	18.0	18.0
MUIDEN RAAKA-AINEIDEN HINNAT, %-muutos	3.1	6.6	8.7	-5.4	-1.2
OECD-MAIDEN BKT, määrän %-muutos	2.6	2.9	2.4	1.8	1.7
OECD-MAIDEN KOTIM. KYSYNTÄ, määrän %-muutos	3.8	3.3	2.6	2.1	2.1
SUOMEN VIENTIMARKKINAT, määrän %-muutos	4.8	4.6	4.0	2.5	2.8
OECD-MAIDEN KULUTTAJAHINNAT, %-muutos joulukuusta joulukuuhun	1.8	4.0	4.5	4.2	3.7
VAIHTOTASE, mrd. USD					
USA	-141	-156	-140	-121	-98
JAPANI	86	87	83	77	74
EUROOPAN MAAT	32	23	9	7	9
KEHITYSMAAT JA OPEC	-44	5	12	-20	-34

3 KANSANTALouden TASAPAINO

Kysyntä, tarjonta ja työllisyys

Lännenviennin määrä kasvaa vuosina 1988 - 90 keskimäärin 3 prosenttia vuodessa eli saman verran kuin markkinamaiden tuonti. Lännenviennin määrä lisääntyy tänä vuonna viitisen prosenttia runsaiden telakka- ja konepajateollisuuden toimitusten ansiosta. Ensi vuonna lännenvienti kasvaa vain vähän, sillä metsäteollisuuden vientisuhdanteen arvioidaan olevan silloin heikoimmillaan. Vuonna 1990 lännenviennin määrän kasvu elpyy jälleen markkinoiden kasvun mukaiseksi.

Idänsiennin yleissuunta on aleneva, sillä öljyn reaalihintojen nousua ei ole näköpiirissä ja erityistilisaatavan takaisinmaksu alkaa ensi vuonna. Tänä vuonna vienti pysyy lähes ennallaan, sillä laivatoimituksia on runsaasti myös Neuvostoliittoon. Muu tavaravienti supistuu sen sijaan lähes viidenneksen.

Koko tavara- ja palvelusviennin kasvu yltää kuluvana vuonna lähes 4 prosenttiin. Muun kuin laivaviennin osalta kasvu on vain noin prosentti. Tavara- ja palvelusviennin kasvu jää pieneksi kahtena seuraavana vuonna.

TAULUKKO 3 ULKOMAANKAUPPA

	1986	1987	1988	1989	1990
LÄNNENVIENTI, määrän %-muutos	2.2	7.2	5.2	0.9	2.7
IDÄNVIENTI, määrän %-muutos	-4.9	-21.0	-1.0	-2.5	-8.4
TAVAROIDEN JA PALVELUSTEN VIENTI, määrän %-muutos	1.2	1.6	3.7	0.7	1.3
VIENTIHINNAT, %-muutos	-2.3	2.0	2.2	1.6	1.8
TUONTIHINNAT, %-muutos	-9.9	-2.0	1.0	2.3	2.1
VAIHTOSUHDE, %-muutos	8.5	4.1	1.2	-0.6	-0.3

Viennin kasvun hidastuminen kohdistuu tuntuvimmin kulutustavarateollisuuden. Useilla muilla aloilla kapasiteetin käyttöaste pysyy kuitenkin

verraten korkeana. Näin ollen viennin kerrannaisvaikutukset taloudelliseen aktiviteettiin näkynevät melko hitaasti. Yritysten kiinteiden investointien arvioidaan kasvavan sekä tänä että ensi vuonna ja supistuvan lievästi vasta vuonna 1990. Kuluvan vuoden helmi-syyskuussa Etelä-Suomessa voimassa oleva investointivero tasoittaa osaltaan yritysten investointeja. Yritysten varastot pysyvät lähes ennallaan suhteessa tuotannon määrään. Reaalipalkkojen verraten nopeana jatkuva nousu ylläpitää kotitalouksien tulomuodostusta ja kulutuksen kasvua. Myös asuntoinvestoinnit lisääntyvät hieman kaikkina ennustevuosina. Julkisen kysynnän arvioidaan kasvavan jonkin verran hitaammin kuin viime vuosina.

TAULUKKO 4 ERI SEKTOREIDEN TULOT JA KYSYNTÄ

	1986	1987	1988	1989	1990
YRITYSTEN JA RAHOITUSLAITOSTEN SÄÄSTÄMINEN, % BKT:STA	11.7	12.6	12.3	11.9	11.2
YRITYSSEKT. KIINTEÄT INVESTOINNIT, määrän %-muutos	-0.2	9.1	4.6	2.9	-1.9
KOTITALOUKSIEN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA REAALITULO, %-muutos	2.2	5.6	3.4	2.5	2.2
YKSITYINEN KULUTUS, määrän %-muutos	3.9	5.0	3.0	2.5	2.5
ASUINRAKENNUSINVESTOINNIT, määrän %-muutos	-9.0	1.1	1.0	3.0	3.0
JULKINEN KULUTUS, määrän %-muutos	3.2	3.7	2.7	2.5	2.5
JULKISET INVESTOINNIT, määrän %-muutos	4.9	3.8	1.4	0.8	2.7
NETTOVEROASTE, % BKT:STA	24.2	22.2	23.0	23.2	23.6
JULKISEN SEKTORIN RAJOITUSJÄÄMÄ, % BKT:STA	0.7	-1.4	-0.8	-0.8	-0.

5

Tuontialttiuden selvä nousu on johtunut viime vuosina lähinnä kotimaisen kysynnän rakenteesta, mm. kone- ja laiteinvestointien ja kestävien kulutustavaroiden ostojen nopeasta kasvusta. Tämä kehitys jatkuu myös kuluvana vuonna. Kahtena seuraavana vuonna tuonti lisääntyy vain vähän.

Kotimaisen tuotannon kasvu, pl. maatalouden vaikutus, hidastuu runsaaseen 2 prosenttiin kuluvana vuonna. Maatalouden tuotanto nostaa bruttokansan-

tuotteen lisäyksen 3 prosenttiin. Vuosina 1989 - 90 kokonaistuotannon kasvun arvioidaan jatkuvan 2 prosentin vauhdilla. Teollisuustuotannon vuosittainen kasvu jää vajaaseen 2 prosenttiin. Myös palveluelinkeinojen kasvuvauhti hidastuu selvästi, mutta on silti noin 3 prosenttia vuodessa.

Työllisten määrän lievä supistuminen jatkuu vuosina 1988 - 90. Kun työvoiman tarjonta pysyy lähes ennallaan, on työttömyysaste ennustejakson lopulla vajaat 6 prosenttia.

TAULUKKO 5 TYÖLLISYYS

	1986	1987	1988	1989	1990
TYÖVOIMAOSUUS, %	69.1	68.6	68.4	68.3	68.1
TYÖVOIMA, %-muutos	0.1	-0.6	-0.3	0.1	0.0
TYÖLLISET, %-muutos	-0.2	-0.3	-0.4	-0.1	-0.1
TYÖTTÖMYYSASTE, %	5.4	5.1	5.2	5.4	5.5

Kustannukset ja hinnat

Ulkomaankauppahintojen aleneminen vielä vuoden 1987 lopulla ja vaimea nousu vuonna 1988 vakaannuttavat osaltaan hintakehitystä. Vuosina 1989 - 90 tuontihinnat kohoavat runsaan 2 prosentin vauhdilla, vientihinnat nousevat hieman hitaammin.

Palkkojen nousuvauhdin odotetaan pysyvän likimain samana kuin kahtena viime vuonna. Ansiotason ennustetaan nousevan 7 prosenttia vuonna 1988 ja hieman vähemmän jatkossa. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut - lähinnä työeläkevakuutusmaksut - kohoavat vuosittain noin puoli prosenttiyksikköä. Kun kokonaistuotannon kasvu hidastuu, tuottavuuden paraneminen vaimenee. Teollisuuden yksikkötyökustannusten lisäys on kaikkina vuosina suurempi kuin kilpailijamaissa keskimäärin.

Kuluttajahintainflaatio pysyy lähes ennallaan lähivuosina. Asuntojen hintojen nousu tasaantuu ja hidastaa kuluttajahintaindeksin nousua hieman vuosina 1989 - 90.

TAULUKKO 6 TYÖVOIMAKUSTANNUKSET JA KULUTTAJAHINNAT

	1986	1987	1988	1989	1990
ANSIOTASO, %-muutos	7.0	7.0	7.0	6.5	6.5
TYÖKUSTANNUKSET TYÖTUNTIA KOHTI, %-muutos	8.7	8.2	8.3	7.8	7.8
TEOLLISUUDEN YKSIKKÖTYÖKUSTANNUKSET, %-muutos	2.4	1.6	4.1	3.5	3.3
KULUTTAJAHINNAT, %-muutos	3.6	3.7	4.2	3.5	3.5
KULUTTAJAHINNAT, %-muutos joulukuusta joulukuuhun	3.4	3.7	3.9	3.7	3.5

Ennustelaskelmat perustuvat oletukseen, että pääosa palkankorotuksista toteutuu historiassa havaittujen keskimääräisten taloudellisten riippuvuuksien mukaisina. Kuluvan vuoden osalta ennuste merkitsee useimmille sektoreille noin 3 prosentin suuruisia uusia palkankorotuksia. Teollisuudessa tämän tason odotetaan kuitenkin jonkin verran ylittyvän. Ennusteessa on otettu huomioon kahden viime vuoden suhteellisen palkkakehityksen aiheuttamat paineet. Jos sopimukset hajautuvat liittokohtaisiksi, alakohhtaisten erityistekijöiden huomioon ottaminen helpottuu. Mikäli meneillään olevat neuvottelut ajautuvat voimakkaaksi tulonjakotaisteluksi, palkankorotusten keskimääräinen suuruus saattaa kuitenkin muodostua selvästi ennusteessa arvioitua suuremmaksi.

Ulkoinen tasapaino

Öljyn tuontihintojen aleneminen parantaa vaihtosuhdetta runsaan prosentin kuluvana vuonna ja kauppataseen ylijäämä lisääntyy hieman. Vaihtotaseen muiden pääerien alijäämän syveneminen sen sijaan jatkuu ja koko vaihtotaseen alijäämä on likimain yhtä suuri kuin vuonna 1987. Vaihdeettavissa valuutoissa vaje kasvaa myös kuluvana vuonna.

Vuosina 1989 - 90 ulkomaankaupan vaihtosuhteen arvioidaan heikentyvän. Kun kauppataseen ylijäämä pienentyy ja vaihtotaseen muiden pääerien alijäämä lisääntyy, koko vaihtotaseen vaje ylittää lähes 14 - 15 mrd. markkan vuonna 1990. Suhteessa bruttokansantuotteeseen alijäämä on tänä

vuonna runsaat 2 prosenttia, ensi vuonna se kohoaa noin 3 prosenttiin ja vuonna 1990 vielä hieman tätä suuremmaksi. Ulkomainen nettovelka lisääntyy tällöin viime vuoden 14.3 prosentista lähes 20 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

TAULUKKO 7 MAKSUTASE

	1986	1987	1988	1989	1990
KAUPPATASE, mrd. mk	4.3	2.0	3.1	1.2	1.2
PALVELUSTEN TASE	0.3	-0.5	-1.2	-1.5	-1.7
TUOTANNONTEKIJÄKORVAUSTEN JA TULONSIIRTOJEN TASE	-9.2	-10.6	-11.3	-12.7	-14.1
VAIHTOTASE, mrd. mk	-4.5	-9.2	-9.4	-13.0	-14.6
VAIHTOTASE VAIHD. VALUUTOISSA, mrd. mk	-10.4	-11.8	-12.5	-15.5	-15.5
VAIHTOTASE SID. VALUUTOISSA, mrd. mk	5.9	2.6	3.1	2.5	0.9
VAIHDETTAVA VALUUTTAVARANTO, mrd. mk	10.6	28.5	32.9	35.0	35.0
SAATAVAT SID. VALUUTOISSA, mrd. mk (ml. ruplaluotto)	3.4	3.1	2.9	1.6	0.9
Memorandum erä: VAIHD. VALUUTTATULOT TRADING-ÖLJYSTÄ JA BILATER. KAUPASTA, mrd. mk ¹⁾	0.9	3.2	2.7	2.5	2.1

¹⁾ Kirjataan maksutaseen lyhyen pääoman puolelle

Kotimaisen säästämisen ja investointien erotuksena ilmenevää vaihtotaseen alijäämää lisäsi viime vuonna tuntuvimmin julkisen sektorin säästämisen vähentyminen. Ennustejaksolla ulkomaista velkaantumista lisää yritysten tulonmuodostuksen heikkeneminen samalla, kun yritysten investointien taso pysyy verraten korkeana. Nettoveroaste nousee hieman, eikä julkisen sektorin säästäminen enää alene ennustejaksolla. Kotitalouksien säästämisaste on alentunut viime vuosina, mutta samalla myös sektorin investointiaste on laskenut. Ennustejaksolla kotitaloussektorin rahoitusjäämässä ei odoteta tapahtuvan suuria muutoksia.

Rahoitustalous

Rahoitustalouden ennusteen lähtökohtana on, ettei markkaa kohtaan synny spekulatiivisia hyökkäyksiä. Lisäksi on oletettu, että kotimaisten korkojen sekä kotimaisten ja kansainvälisten korkojen välinen ero kasvaa sitä mukaa kuin talouden suorituskyky ja tasapaino heikkenevät. Pääomantuonnin arvioidaan tällöin kattavan vaihtotasevajeet ja ylläpitävän maksuvalmiuden hyvänä. Valtio kattaa rahoitustarpeestaan aiempaa suuremman osan kotimaisista lähteistä pääomantuonnin jäädessä vähäiseksi.

Ulkomaisten korkojen (12 valuutan 3 kk:n korikorko) arvioidaan nousevan nykyisestä 7.2 prosentista vain vähän vuoteen 1990 mennessä. Helibor-koron oletetaan nousevan samanaikaisesti 9.2 prosentista 10 prosenttiin. Pankkien uusien luottojen korkojen oletetaan noudattavan entistä suuremmissa määrin markkinakorkojen kehitystä ja nousevan siten lähes markkinakorkoja vastaavasti. Lyhyiden korkojen nousu heijastuu viipeellä myös pitkiin markkinakorkoihin.

Reaalitulojen kasvun hidastuminen, investointinäköymien heikkeneminen ja odotukset korkojen noususta hidastavat raha- ja luottoekspansiota. Kun finanssikierron arvioidaan myös vähenevän, raha- ja luottoaggregaattien kasvu lähenee nimellisen kansantuotteen kasvuvauhtia. Kasvava epävarmuus ja talousnäköymien heikkeneminen vähentävät yritysten mahdollisuuksia hankkia riskirahoitusta osakemarkkinoilta.

4 ENNUSTEEN EPÄVARMUUKSISTA

Kansainvälisessä taloudessa maksutaseiden tasapaino-ongelmat pienentyvät lähitulevaisuudessa, joskin hitaasti. Tämä kehitys rauhoittanee kansainvälisiä pääoma- ja valuuttamarkkinoita. Huomattava epävarmuus liittyy kuitenkin siihen, kuinka voimakkaasti lähimenneisyyden valuuttakurssi- ja kilpailukyky muutokset vaikuttavat suurten maiden vaihtotaseiden tasapainottumiseen.

Suomen kannalta Yhdysvaltain ja Kanadan kilpailukyvyyn parantuminen lisää epävarmuutta varsinkin metsäteollisuuden vientinäköymien suhteen. Ennuste perustuu arvioon, että Pohjois-Amerikan kotimarkkinat käyttävät näiden maiden tuotannon. Voimakasta hintakilpailua markkinaosuuksista Euroopassa ei tällöin syntyisi.

Kotimaisen kysynnän kasvun arvioidaan hidastuvan tasaisesti ja kotimaisten kustannusten nousuvauhdin pysyvän likimain ennallaan. On kuitenkin mahdollista, että kotimainen kysyntä kasvaa ennustettua enemmän, mikä pahentaisi vaihtotaseongelmaa. Yritysten kohentunut kannattavuus, korkea kapasiteetin käyttöaste ja hyvä luottojen saatavuus saattavat käynnistää investointeja arvioitua enemmän. Kulutuskysyntää lisääisi lyhyellä aikavälillä puolestaan se, että tuloratkaisuissa päädyttäisiin suurempiin korotuksiin kuin ennusteessa on arvioitu. Lisäksi kotitaloudetkin saattavat lisätä kysyntää luotonoton varassa. Rahamarkkinoiden liberalisoinnin aiheuttamaa luotonoton lisäystä on kuitenkin vaikea arvioida.

Koska tuloverotuksen uudistumisen sisällöstä ei ennustetta laadittaessa ole ollut tietoa, ennustelaskelmat perustuvat tekniseen oletukseen nykyisestä tuloverojärjestelmästä myös vuosien 1989 - 90 osalta. Ennusteen tulemia arviotaessa on otettava kuitenkin huomioon, että verotuksen muuttuminen - itse asiassa tieto toteutettavan verouudistuksen sisällöstä - todennäköisesti muuttaa talousyksiköiden käyttäytymistä.